UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Het nieuwe theaterleren : een veldonderzoek naar de rol van theater binnen Culturele en Kunstzinnige Vorming op havo en vwo

Dieleman, C.

Publication date
2010

Link to publication

Citation for published version (APA):
Dieleman, C. (2010). *Het nieuwe theaterleren : een veldonderzoek naar de rol van theater binnen Culturele en Kunstzinnige Vorming op havo en vwo*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam]. Vossiuspers UvA.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:08 Nov 2026

Inhoudsopgave

VOORWOORD **9**

1 INLEIDING EN VRAAGSTELLING **13**

1.1 INLEIDING 14
1.2 DE STAND VAN ZAKEN BINNEN CKV 17
1.2.1 De invoering van CKV *17*
1.2.2 Problemen en controverses *20*
1.3 DE STAND VAN ZAKEN BINNEN HET ONDERZOEK 22
1.3.1 Empirische sociologie: cultuurdeelnameonderzoek *23*
1.3.2 Onderzoeken van het SCO-Kohnstamm Instituut *26*
1.3.3 Cultuurnetwerk *27*
1.3.4 Het CKV1-volgproject *27*
1.3.5 Monitorstudies *28*
1.3.6 Internationaal onderzoek naar de effecten van kunsteducatie *29*
1.3.7 The Wow factor: Anne Bamfords internationale benchmark *30*
1.3.8 Publicaties over de invoering van het vak drama *35*
1.3.9 Het tijdschrift Theater & Educatie *36*
1.3.10 Hans van Maanen: Het Nederlands Toneelbestel van 1945 tot 1995 ..... *36*
1.4 THEORETISCH KADER 37
1.4.1 Bourdieu *37*
1.4.2 Netwerktheorie *46*
1.5 PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSMETHODE 55
1.5.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen *56*
1.5.2 Begripsbepalingen en onderzoeksmethode *59*
1.5.3 Begrenzingen van het onderzoek *61*

2 THEATER EN EDUCATIE IN HISTORISCH PERSPECTIEF **63**

2.1 INLEIDING 63
2.2 DE NEGENTIENDE EEUW 64
2.2.1 Kunsteducatie in de eerste helft van de negentiende eeuw *65*
2.2.2 Het adagium van Thorbecke (1862) *67*
2.2.3 Ontwikkelingen vanaf 1870 ..... *68*
2.3 DE PERIODE 1900-1940 71
2.3.1 Het lekenspel *72*
2.3.2 De reformpedagogiek *74*

2.4 NA 1940 75
2.4.1 De vorming van het Nederlandse theaterbestel..... 76
2.4.2 Theatereducatie en de vrije expressiebeweging. 79
2.4.3 Kunsteducatie onder de Mammoetwet 84
2.4.4 Theater en theatereducatie als onderdeel van het welzijnsbeleid 87
2.4.5 Actie Tomaat: explosie van het theaterbestel 91
2.4.6 De ontwikkeling van het vak drama 95
2.5 ENKELE CONCLUSIES 99

3 HET VELD VAN THEATER EN CKV 103

3.1 INLEIDING 103
3.2 ONDERWIJSVERNIEUWING IN DE JAREN NEGENTIG 104
3.2.1 De invoering van de basisvorming 105
3.2.2 De Tweede Fase 107
3.2.3 Het vmbo 114
3.2.4 Schaalvergroting 116
3.3 CKV 117
3.3.1 De vier domeinen van CKV 119
3.3.2 De rol van de docent: kunstcoördinator, mentor, vakdocent..... 123
3.3.3 KCV 126
3.3.4 CKV in het vmbo 128
3.3.5 Educatieve uitgeverijen en lesmethodes 131
3.4 CULTURELE INSTELLINGEN ALS PARTNER IN EDUCATIE 133
3.4.1 De theatergezelschappen 134
3.4.2 De theaters 141
3.4.3 Bemiddelende instanties..... 142
3.5 STIMULERING VANUIT DE OVERHEID: CULTUUR & SCHOOL EN ACTIEPLAN CULTUURBEREIK 145
3.5.1 Cultuur & School..... 146
3.5.2 Actieplan Cultuurbereik 151
3.5.3 Kunst van leven 155
3.6 CKV IN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF: VERGELIJKING MET ANDERE LANDEN 157
3.7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 160

4 THEATER EN CKV: HET VELD EN DE SPELERS 165

4.1 INLEIDING 165
4.2 DE RESPONDENTEN 168
4.3 DOCENTEN EN LEERLINGEN CKV 173
4.3.1 De organisatie van CKV 174
4.3.2 De status van het vak 181

4.3.3 Het lesprogramma 184
4.3.4 Lesmethode..... 191
4.3.5 De keuze van de culturele activiteiten..... 194
4.3.6 CKV-vouchers 200
4.3.7 Het netwerk en de rol van theater 202
4.3.8 Hoge en lage cultuur 205
4.3.9 Het effect van CKV..... 209
4.4 Docenten en leerlingen KCV..... 213
4.5 Medewerkers theatergezelschappen 219
4.5.1 Doelstellingen 219
4.5.2 Doelgroepen..... 223
4.5.3 Visie op onderwijs 228
4.5.4 Educatieve activiteiten 233
4.5.5 Netwerk 242
4.6 Medewerkers van theaters 249
4.6.1 Doelgroepen en doelstellingen..... 250
4.6.2 Visie op onderwijs 253
4.6.3 Aanbod van voorstellingen en activiteiten 254
4.6.4 Netwerk 261
4.7 Medewerkers van bemiddelende instanties 265
4.8 Samenvatting en conclusie 268

5 KIEZEN VOOR KWALITEIT: OVER CULTUUR, KUNST EN CANON 275

5.1 Het keuzeprobleem 275
5.2 Hoge en lage cultuur 279
5.3 De canon 281
5.4 Kwaliteit 284
5.5 De esthetische ervaring 288
5.6 Conclusie 292

6 SAMENVATTING EN CONCLUSIE.....295

6.1 Theater en CKV in het voortgezet onderwijs 296
6.2 Twee velden komen samen..... 298
6.3 De pedagogische visie van de CKV-docent 300
6.4 De classificatie van cultuur en het belang van theatereducatie 302
6.5 De visies van de actoren..... 305
6.6 Diversiteit in netwerken..... 306
6.7 Reflectie op de gehanteerde onderzoeksmethode 308

LITERATUUR **311**

SUMMARY **332**

SAMENVATTING **336**

INDEX **340**